

IN HET KORT

Mogelijke dreigingen van (her)opduikende ziekten bij varkens in Vlaanderen.

IN DE KIJKER

Opvallende bevindingen in het veld of vanuit de autopsiezaal van DGZ.

IN BEWEGING?

Trends in de programma's en belangrijke ziekten bij de varkens.

Nr.014

TWEEDE SEMESTER 2024

DGZ heeft oog voor varkens

Wat zijn de actualiteiten voor varkens in Vlaanderen, wat kwam er binnen in de autopsiezaal, hoe evolueren varkensziekten?

IN HET KORT

AVP (Afrikaanse varkenspest): In verschillende Europese landen werden uitbraken van AVP vastgesteld op varkensbedrijven en/of bij wilde everzwijnen.

Aujeszký: In december werd Aujeszký vastgesteld op een klein everzwijnenbedrijf in het zuiden van Frankrijk. Daarnaast werden in dezelfde regio verschillende jachthonden geëuthanaseerd na een vermoedelijke infectie met Aujeszký.

EMC (Encephalomyocarditis): We kregen signalen uit het veld dat er in het najaar van 2024 meer EMC-gevallen waren omdat besmette ratten in de stallen vluchtten, onder andere omwille van het natte weer.

IN DE KIJKER

Waterdeprivatie en zoutvergiftiging: verborgen oorzaken van hersen(vlies)ontsteking bij varkens

Wanneer varkens klachten van zenuwstoornissen vertonen, wordt in eerste instantie vaak aan een bacteriële hersenvliesontsteking gedacht. Bij de varkens die we onderzoeken in onze autopsiezaal zien we echter af en toe een ontsteking van hersenen en hersenvliezen met opvallende aanwezigheid van eosinofielen (een bepaald type witte bloedcellen), die gelinkt is aan waterdeprivatie of zoutintoxicatie.

Deze ernstige aandoening kan varkens op twee manieren treffen:

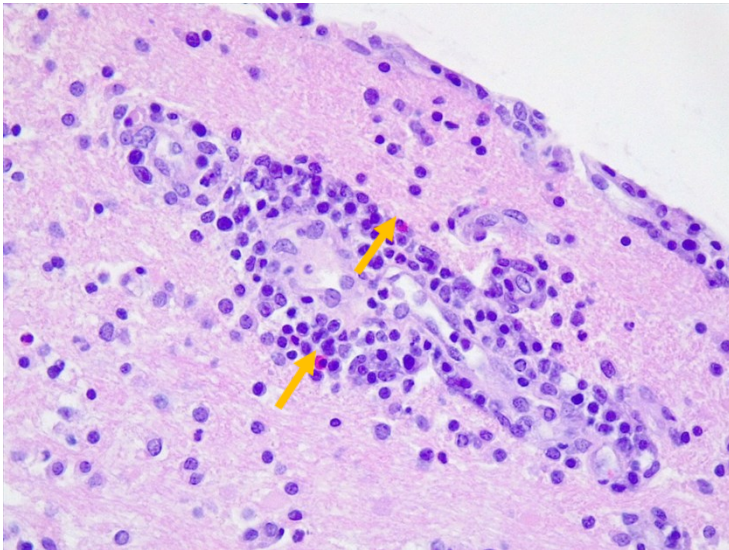
- Het probleem kan enerzijds ontstaan door een **gebrek aan toegang tot water**, bijvoorbeeld door verstopte nippels of bevroren leidingen. We spreken in dit geval van waterdeprivatie. Dit tekort leidt tot een gevaarlijke stijging van natrium in het bloed, wat osmotische schade aan cellen (omdat water uit de cellen wordt getrokken) en hersenoedeem kan veroorzaken. Hierdoor ontstaat een ontsteking in de hersenen en hersenvliezen met infiltratie van eosinofielen.
- Eenzelfde problematiek kan ontstaan door een **overmatige inname van zout**, bijvoorbeeld door een te zoutrijk voeder. Dit wordt zoutintoxicatie genoemd, wat dezelfde osmotische verstoringen veroorzaakt als bij waterdeprivatie.

Veescoop? DGZ ondersteunt, ook in opdracht van het FAVV, veehouders en dierenartsen bij de bestrijding, monitoring en preventie van dierziekten.

Deze editie rapporteert over de laatste 6 maanden van 2024.

>> ZIE VOLGENDE PAGINA

Varkens die lijden aan zoutintoxicatie of waterdeprivatie vertonen vaak duidelijke klinische symptomen. Deze symptomen, veroorzaakt door acuut hersenoedeem, worden omwille van de oorzaak vaak waargenomen op hok- of stalniveau. Ze omvatten verminderde eetlust, uitdrogingsverschijnselen en gedragsveranderingen zoals lusteloosheid, doelloos rondzwalen en overmatige prikkelbaarheid. Maar ook neurologische verschijnselen zoals ataxie (verstoring in de coördinatie van bewegingen en balans), beven, stuiptrekkingen, head pressing, blindheid en doofheid. In ernstige gevallen kan dit leiden tot coma of sterfte.

Histopathologische detailfoto waarop infiltratie van ontstekingscellen rondom de bloedvaten in het hersenweefsel te zien zijn, waaronder enkele eosinofiele granulocyten (felroze gekleurd, zie pijlen).

Diagnose en herstel

Bij de diagnose is een voorgeschiedenis van gebrekkige drinkwatervoorziening of toegang tot te zoutrijk voeder een belangrijke aanwijzing. Ook neurologische verschijnselen vormen een sterke indicatie. Bevestiging gebeurt door histopathologisch onderzoek als een hersen(vlies)-ontsteking met de typische aanwezigheid van eosinofiele granulocyten wordt waargenomen.

Bij een ernstige zoutintoxicatie is de kans op herstel klein. Het is belangrijk om uitgedroogde dieren geleidelijk toegang tot water te geven door frequent kleine hoeveelheden aan te bieden. Want als de zoutconcentratie in de hersenen te hoog is en de dieren overvloedig gaan drinken, leidt dit tot hersenoedeem en sterfte. Preventie is hier cruciaal: controleer dagelijks de watertoevoer via de drinknippels.

IN BEWEGING?

Programma/ Ziekte	Meting	2024 (jan-jun)	2024 (jul-dec)	Trend
PRRS-Monitor biggen	uitgevoerde monitors	120	110	-
	% bedrijven PRRSV negatieve biggen	26%	41,1%	↑
PRRS-Monitor opfokvarkens	uitgevoerde monitors	52	97	↑
	% bedrijven PRRSV negatieve dieren	36,1%	31,8%	↓
Autopsie	aantal varkens	587	650	↑

- : Situatie stabiel

Cijfers gebaseerd op beschikbare gegevens op 12/03/2025.

“INFECTIES ZIJN NIET ALTIJD DE OORZAAK BIJ ZENUW-STOORNISSEN. WATER- EN ZOUTBALANS KUNNEN EEN CRUCIALE ROL SPELEN.”